

Screening för aortaaneurysm / stora kroppspulsåderbräck

Framtagen av HSF Datum 2017-04-11

Stora kroppspulsåderbräck i buken eller så kallat bukaortaaneurysm är ett relativt vanligt tillstånd. Bukaortaaneurysm innebär att kroppspulsåderns väggar blivit försvagade, vilket i sin tur leder till en utvidgning av kärlet. Frekvensen av bukaortaaneurysm ökar med stigande ålder och förekommer sällan före 60 årsålder. Tillståndet är 4-6 gånger vanligare hos män än kvinnor. Studier har visat att bukaortaaneurysm förekommer hos 1,5-3 procent av 65 åriga män.

Orsakerna till utveckling av bukaortaaneurysm är okända, men rökning är den enskilt mest betydelsefulla riskfaktorn. Bland övriga riskfaktorer kan manligt kön, ålder, KOL, ärftlighet och bukfetma, nämnas.

Om kroppspulsådern är mycket vidgad, finns det risk att den kan brista (rupturera). Detta ger då symptom i form av plötsligt isättande svår värk i rygg och buk samt lågt blodtryck och chock. Ett brutet bukaortaaneurysm är ett livshotande tillstånd. Studier och klinisk erfarenhet har visat att riskerna för att ett litet aneurysm ska brista är mycket små. Om sjukdomen upptäcks i tid (före bristning), finns det i de flesta fall, en mycket bra förebyggande behandling att tillgå.

Eftersom bukaortaaneurysm sällan ger några symptom, upptäcks det ofta av en slump vid en undersökning av buken vid misstanke om annan sjukdom.

För att i större omfattning kunna erbjuda förebyggande behandling har en screeningsverksamhet påbörjats på många håll i landet. Region Gotland har beslutat att ansluta sig till detta och arbetet med att starta screeningen pågår för närvarande. Avsikten är att verksamheten ska starta under maj 2017.

Då sjukdomen främst drabbar äldre män, anses dessa utgöra en lämplig målgrupp för screening. Verksamheten är upplagd så att alla män som fyller 65 år under kalenderåret kallas för en ultraljud undersökning. Denna undersökning är helt smärtfri. Vi mäter diametern på kroppspulsåder och detta tar mindre än 10 minuter. Vid normal storlek på kroppspulsådern "friskförklaras" personen och kommer inte att kallas för ytterligare undersökningar.

Om ett aneurysm (vidgning) på kroppspulsåder noteras kommer personen att omhändertas enligt gällande rutiner. De flesta aneurysm är små och kommer att ingå i ett kontrollprogram med återkommande ultraljudundersökningar och uppföljning via kirurgmottagning, Visby lasarett.

Azin Narbani
Överläkare i kirurgi
Medicinsk ansvarig för aortascreening
Visby lasarett